

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός ανύπνους ήνα
δε'ξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 23 ΤΟΥ ΜΗΝ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 393

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΗΛΑΡΑΣ. 'Ανέκδοτη γραφή.
ΜΗΤΣΗΣ ΚΑΛΑΜΑΣ. 'Ο έργογράφος.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικό — Με την
άρχή της περιόδου.
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ. Τα ξένα έργα.
ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ της «Φοιτητικής Συντροφιάς» (τέλος).
ΜΕΝΟΣ ΦΙΑΝΤΑΣ. Κατάδικος.
ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ. 'Ο θάνατος του βοσκού.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ
ΤΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Με την αρχή της καλοκαιριάτικης θεατρικής περιόδου, ήρθε πάλι στη μέση και το ζήτημα της ήθικης στο θέατρο. 'Ο τύπος μας έρχεται να φωνάξει για τα ξετίπικα γούστα του κοινού μας, κ' η αστυνομία, ακολουθώντας τον, με μια διάταξη της κκόνισε το ζήτημα, με το να επιτρέψη την παράσταση αφού βλέπει πρώτα το χειρόγραφο του έργου. 'Ο λόγος για έργα της Γαλλικής βιομηχανίας. Γιατί μ' αυτά και φέτος ανοίξαν τα θεατρικά μας.

'Αν έλαμε καλά ή όχι η 'Αστυνομία μας, άλλο το ζήτημα. Σε τόπο που δεν μπορεί να σταθί καμιά δίκαιη έχτιμηση της λευτεριάς, το να καταπατιέται αυτή χωρίς λόγο και μέτρο, δεν είναι και σημαντικό. 'Εκείνο που θέλουμε να ξετάσουμε είναι η ψυχολογία του κοινού μας, που δέχεται με ανοιχτές άγκυλιές τέτοια έργα.

Στό Παρίσι, που ξεφουρνίζεται το τέτοιο είδος, υπάρχουνε τρία ή τέσσερα θεατρα που παίζουνε τις φάρσες αυτές. Μά σύγχρονα υπάρχουνε κι άλλα τόσα θεατρα ίσως και περισσότερα που δίνουν στο κοινό άλλη κλασικότερη και φιλολογικότερη θροφή.

Κ' εκεί, λέγοντας θεατρική εργασία, έννοούν τη δεύτερη περισσότερο παρά την πρώτη. Τα φρεσοθεατράκια είναι για διασκέδαση και για ξέσκασμα, χωρίς κοινό με τη σημασία της λέξης, παρά για τον έρισμένο κόσμο της νιότης, της εύθυμίας και της επαρχιοσύνης. Κανείς δε σκέφτηκε να κοιτάξη την τέτοια θεατρική βιομηχανία, με άλλο μάτι απ' ό,τι της αξίζει, έξόν από τους θιασάρχες της 'Αθήνας.

Τα θεατρά μας εδώ έχουνε άλλο σκοπό κι άλλουώτικα είναι. 'Η θετική, ή φιλολογική, ή θεατρική εργασία τους, πρέπει να κεντρή το κοινό μας, γιατί αυτή είναι ή βάση της άνάγκης του θεάτρου

στην κοινωνία. 'Η τέτοια εργασία δημιουργεί παρόν, δημιουργεί ιστορία, παράδοση, ακόμα ανοίγει τα φτερά για το μέλλο, μεστώνει τη φιλολογία, στερεώνει το μεγάλο κοινό, στέκει στο τέλος βάση για την ύλική άμοιβή των ήθοποιών. 'Α βέβαια υπάρχουνε πλάι στα τέτοια ξένα θεατρα, και μερικά φρεσοθεατράκια του φραντζέζικου είδους, τόσο το καλλίτερο. Πλούτος κι αυτός της θεατρικής βιομηχανίας, που είναι πολύτροπη. 'Ομως σε τόπο και σε κοινό που δε χάρηζε ακόμα ή σοβαρή σκηνή, άπελπιστικό είναι για όσους αγαπούνε το θέατρο το παραστράτισμα από τον κανονικό δρόμο.

Το κάτω κάτω της γραφής, στις ξένες πολιτισμένες χώρες από τη μια μεριά έχει στερωθή κάποιια σειρά που δύσκολο είναι να χαλάση, κι απ' την άλλη έρχονται οι μικροφάρσες σαν αντιζύγια στο μπούχτισμα της κλασικής φιλολογίας. Μά σε μας εδώ ποιός θα τολμούσε να χαρακτηρίση για μπούχτισμα τις σταλαματιές που ρουφούμε κάθε τόσο από κληθνή θεατρική τέχνη;

'Ο Τύπος που φωνάζει για τις άνήθικες φάρσες, αυτός είναι που συνείθισε το κοινό μας, με τα «αρχαλιστικά» και «αρχαυτετικά» άναγνώσματά του, στις τέτοιες απόλαφες. Κι ό ίδιος ό Τύπος είναι που ρελακμάρει κάθε τόσο, χωρίς κανένα μέτρο και καμιά σειρά, τέτοια έργα, εκεί που ένα έργο σοβαρό, άληθινό, καλοβαλμένο το περιφρονεί συστηματικά. Τόν περασμένο χειμώνα παίχτηκε στο «Πανελλήνιο» από το θίασο Οίκονόμου έργο μεγάλης σημασίας από τεχνική και κοινωνική μεριά «Στό βυθό» του Μάξιμ Γκόρκη. Και παίχτηκε μπορεί να πή κανείς πολύ καλά για ρωμαϊκή σκηνή. Ποιός απ' αυτούς του; φαμαρόνους μας δημοσιογράφους, που φωνάζουνε σήμερα, έγραψε τότες με άληθινό ένδιαφέρον; Και είδαμε το θλιβερό θέαμα για τη θεατρική μας προκοπή, να σημειώση το έργο εκείνο δυό τρείς παράστασες μονάχα. 'Ετσι πέρασε άπαρκτηήτος ένας σταθμός καλλιτεχνικός για τη σκηνή μας.

Το κοινό μας λοιπόν παρασυρμένο σε κακό δρόμο από τον Τύπο και μήν έχοντας δική του καθολική μόρφωση, πλανιέται στούς πιδ εύκολους δρόμους. Και τί πιδ εύκολο από τα λογιής λογιής σκανταλιάρικα και «λεπτά» έργα της Γαλλικής θεατρογραφίας. 'Ο φοιτητής, ό έμπορος, ό άξιωματικός, ό υπάλληλος, ή κυρία και το κορίτσι του σοβαρού κόσμου, θα τραβηχτούν στο θέατρο με λαχτάρα να χαχανίσουν για την άνικανότητα ενός γέρου ή για την ήλιθια άθωότητα μιας γυναικούλας, έακολου-

θώντας έτσι κ' εκεί τις κουτσομπολιές του σύγχρονου άθηναϊκού σκηνιού.

'Η άταχτη αντίληψη της κοινωνίας μας για όλα τα πράγματα και το άνακάρωμα που χαρακτηρίζει το σημερινό ξετίπικα της, δεν μπορούσαν παρά τέτοια σύχτη να δημιουργήσουν και στο θέατρο. Κι αν το θέατρο είναι μια από τις πρώτες καλλιτεχνικές άνάγκες που αίστάειται μια χώρα πολιτισμένη, πιδ πρώτη από τις άλλες καλλιτεχνικές απόλαφες (μουσική, ποίηση, ζωγραφική κ.λ.), ακόμα ένκ δείγμα για το βαθμό του πολιτισμού της, σ' έμας εδώ γίνεται το πράξενο να μη μπορεί να σταθί θεατρο άξιο της προκοπής, εκεί που πάει να σταθί μια μουσική κίνηση στο θεατή κι αν είναι, κ' έν άδύνατο να τη καλλιτεχνία του λόγου. Αίτια κι άφορηή γιατί ο λαός ένήθεσε να είναι ξένος από τέτοια θεάματα, που δίν του κέντισαν την ψυχή, τη νόηση, το ένδιαφέρον. Σ' ένκ έθνος δε θεμελιώνεται θεατρο με τα ψεύτικα γούστα μιας κοινωνικής κλίμας, ή με την παραστρατισμένη αντίληψη μιας άμόρφωτης γενικότερα τάξης θιασάρχων, άμόρφωτης κι απ' αυτή ακόμα τη μεριά της επιτυχίας στην επιχείρηση.

Τότες μονάχα ή σκηνή μας θα μεστώσει και θα στερεωθή, στα γύρω της φυτρώουν τ' άγνή λουλούδια της άληθινής λαϊκής ψυχής, που θα τα καλλιεργήση ένα ζωρό τράβηγμα του πολλού κόσμου που λαχταρά άσυνείδητα την καλλιτεχνική αίστηση, φτάνει μονάχα να του δώθη ή εύκαιρία και το φως για το άνοιγμα τω ματιών του.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΟΣΚΟΥ

Χάι, χάι... και σαλάγια τα γαλάρια του
ό γιάμορφος βοσκός μέσ' στο λειβάδι...
Χάι, χάι... με την άγυλίτσα τα προβόδαγε
κάθε πουρνό και κάθε βράδυ, βράδυ...

Χάι, χάι... τα λάγια με τ' άσημοκούδουνα...
Μά έχτες, έχτες τί θρήνος μέσ' στα δάσα:
ένος παπάς μπροστά και πίσω έφείργανε
μια φτωχική κι' άσπροτυμένη νάσα!

Κι' άργά δίχως φάιμους την άνεβάσανε
στο έρημοκλήσι, άπά στα κορφοβούνια
κ' έρμα έβελάζαν θλιβερά τα πρόβατα
και θλιβερά αντιλάσαν τα κουδούνα...

ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ